

31. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

А.В. Правдива

Національний університет харчових технологій

Переваги держави нерозривно пов'язані з розвиненістю фундаментальної науки, наявністю передових технологічних напрямів (біотехнології, лазерної техні-

ки, генної інженерії, розробок у галузі ядерної енергетики, авіації та космічної техніки). Ці напрямки — основа технічного переозброєння широкого кола галузей і виробництв на якісно іншому рівні для створення висококонкурентної продукції, здатної завоювати міцні позиції на внутрішньому та міжнародному ринках, створити основу для технологічного переозброєння економіки, сприяти її ефективній реструктуризації. У багатьох розвинених країнах нарощування науково-технічного потенціалу стає одним з найбільш активних елементів відтворювального процесу, а в якості пріоритетного напрямку економічного розвитку виступають саме наукомісткі галузі.

Для оцінки виробничого потенціалу в різних концепціях використовують різні підходи, серед яких можна виділити ресурсний (або обліково-звітний), структурний (функціональний) та цільовий (проблемно-орієнтований).

Ресурсний підхід, зорієнтований на визначення виробничого потенціалу як сукупності виробничих ресурсів, визначає його величину як суму фізичних і вартісних оцінок окремих його складових.

Структурний підхід, зорієнтований на визначення раціональної структури виробничого потенціалу підприємства, визначає його величину виходячи з прогресивних норм і нормативних співвідношень, заданих найбільш досконалими технологіями, організацією виробництва загалом і окремих підсистем підприємства, що використовуються в галузі.

Аналіз та оцінка структурних характеристик виробничого потенціалу пов'язані з певними труднощами, оскільки всі його елементи функціонують одночасно, в сукупності та взаємодії. Це призводить до того, що важко встановити значення кожного типу ресурсів окремо для діяльності всього потенціалу. До структурують елементів потенціалу можна віднести технологію та організацію.

Цільовий (проблемно-орієнтований) підхід, спрямований на визначення відповідності наявного потенціалу досягненню поставлених цілей, визначає його величину як рівень відповідності окремих складових потенціалу необхідному, дещо ідеальному уявленню про склад, структуру та механізми функціонування потенціалу для виготовлення конкурентоспроможної продукції, який знаходить відображення в нормативних «деревах цілей» («деревах проблем») з широким спектром локальних і системних оцінок окремих елементів та взаємозв'язків.

Створення ефективної структури виробничого потенціалу зумовлює економію всіх видів ресурсів (сировини, матеріалів, енергії, фінансів, витрат живої та матеріалізованої праці), оскільки завдяки досягненню синергії між ними — елементами потенціалу — можна з меншою їх кількістю задовольнити більшу кількість потреб, виробивши більшу кількість продукції. Це можливо лише за умови підвищення якісного складу всього виробничого потенціалу та окремих його складових.

Отже, для ефективного функціонування і забезпечення конкурентоспроможності підприємств та інших суб'єктів господарювання необхідно якісно розвивати матеріально-технічні, структурно-функціональні, соціально-трудові та інші елементи потенціалу. Це зумовлює виключну увагу керівників підприємницьких структур до ефективного управління технологічними й організаційними змінами, а особливо до алгоритмів визначення та використання їхніх потенційних соціально-економічних можливостей.

Науковий керівник: О.В. Михайленко.